

ضلع چهارم یا چرخ پنجم؟

تأملی بر تعبیر «اقتصاد مردمی» و کارگروهی که رئیس جمهوری تشکیل داده است

مهرداد خدیر
معاون سردبیر

هر چند همکاران گروه اقتصاد در صفحات ۱۰ و ۱۱ به صورت تخصصی به مقوله «اقتصاد مردمی» پرداخته‌اند؛ موضوعی که هفته قبل آقای رئیس‌جمهور دستور تشکیل کارگروهی را درباره آن صادر کرد و ۱۰ روز بیشتر فرصت نداد و اکنون چند روز هم سپری شده اما از منظری کلان تر هم می‌توان آن را بررسی کرد.

قریب ۳۰ سال پیش روزنامه سلام در آغاز انتشار، سراغ محسن رفیق دوست، رئیس وقت بنیاد مستضعفان رفت و خوب به خاطر دارم که مصاحبه این گونه شروع می‌شد: «آقای رفیق دوست! به موجب اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نظام اقتصادی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی استوار است. بنیاد مستضعفان که به فعالیت‌های اقتصادی اشتغال دارد ذیل کدام بخش قرار می‌گیرد؛ دولتی، تعاونی یا خصوصی؟»

اگر رئیس بنیاد پاسخ می‌داد «دولتی» طبعاً خبرنگار می‌پرسید: ذیل یا مرتبط با کدام وزارتخانه است و وضعیت پرداخت مالیات در آن چگونه است. اگر می‌گفت «خصوصی» است، می‌توانست بپرسد یعنی اکنون بنیاد متعلق به شخص شماس است؟ در حالی که همه می‌دانند بنیاد حاصل مصادره اموال و دارایی‌های خاندان پهلوی و فعالیت‌های اقتصادی و تجاری بعدی است و طبعاً ذیل «تعاونی» هم نبود و نیست چون ضوابط خاص خود را دارند. آقای رفیق دوست اما بلافاصله پاسخ داد: بخش عمومی و بدین ترتیب ضلع چهارمی به مثلث اقتصادی مصرح در قانون اساسی افزود و آن را به مربع تبدیل کرد!

این در حالی بود که اصطلاح بخش عمومی برای شهرداری‌ها و نهادهایی به کار می‌رود که اگر چه حاکمیتی‌اند اما از بودجه دولت تأمین نمی‌شوند و اگر از دولت دریافت داشته باشند جنبه کمک دارد و منابع درآمدی و نظام بودجه‌بیزی خاص خود را دارند و بارزترین نمونه آن، شهرداری تهران است که بودجه آن را شورای شهر تعیین و از منابعی چون دریافت عوارض یا فروش تراکم با صورت‌مختلف تأمین می‌کند.

بر این اساس به سه بخش قید شده در قانون اساسی (دولتی و خصوصی و تعاونی) نه یک ضلع که عملاً دو ضلع اضافه شد. یکی همان اقتصاد بنیادی و نهادی و دیگری عمومی و اگر با اغماض هر دو

مسجد قیصریه آز مونی برای شهردار تهران

منوچهر محمدشیرانی
کارشناس از تباطات

مدتی است ماجرای ساخت مسجد در پارک قیصریه - که با هدف پارک بودن وقف شده است - نقل هر جمع و مجلسی است و انعکاس فراوانی در رسانه‌های گروهی داشته است؛ شهرداری تهران می‌خواهد در بخشی از این پارک، مسجدی بسازد و مخالفان این اقدام، همان مردمی که عوارض می‌دهند تا شهرداری تهران، این پول‌ها را برای رفاه و آسایش بیشتر آنان در شهر تهران هزینه کند، به شکل‌های گوناگون، دست به اعتراض‌های مدنی زده‌اند؛ کارزار اینترنتی راه انداخته‌اند و جمعیت زیادی در محل پارک تجمع کرده‌اند و اعتراض خود را به خیلی از جاها و از جمله وزارت میراث فرهنگی منعکس کرده‌اند ولی تاکنون، نتیجه‌ای دل بر توفیق این کار به دست نیامده است. در رسانه‌های گروهی و فضای مجازی، فراوان به این حرکت عجیب شهرداری تهران پرداخته شده است ولی بد نیست ببینیم این محل، چه ویژگی‌هایی دارد. معروف‌ترین خرداد تپه‌های قیصریه، به برگزاری نماز عید فطر شهر پر سال ۱۳۵۷، توسط حجت‌الاسلام دکتر محمد مفتاح است. البته ۱۰ سال پیش از این تاریخ، یعنی در سال ۱۳۴۷ هم، پارک قیصریه - که بخشی از تپه‌های تاریخی قیصریه را در دل خود جای داده است - بر سر زبان‌ها افتاد. در آن زمان، یک تیم باستان‌شناسی، یک محوطه باستانی ۲۲۰۰ ساله را بر روی تپه‌هایی که بخشی از پارک قیصریه را تشکیل می‌دهند، کشف کردند و پس از سه سال، بیش از ۳۰۰ گور را پیدا کردند که داخل آن، پر از اشیای قدیمی متعلق به دوره عصر آهن اول و دوم بود. برای ادامه کاوش‌ها می‌بایست تعدادی از درختان پارک را قطع می‌کردند که در آن زمان، با احترام به مردم و رعایت ممنوعیت قطع درختان، عملیات کاوش را متوقف کردند. حتی سرپرست باستان‌شناسان، طی گفت‌وگویی در سال‌های پیش، با خوشحالی گفت: وجود پارک قیصریه و رفت و آمد مردم در آن جا، بهترین پوشش حفاظتی برای این آثار باستانی است و مانع از دستبرد به آن‌ها می‌شود. از سوی دیگر طبق قوانین موجود هم، می‌بایست انتظار داشت شهرداری تهران بر اساس وظیفه ذاتی خویش، با احداث فضاهای سبز بیشتر به دنبال افزایش سربانه فضای سبز شهر آلوده تهران باشد تا شهروندان تهرانی بتوانند نفس راحتی در این هوای آلوده بکشند. نه اینکه در محلی مانند پارک قیصریه - که علاوه بر نمازخانه پارک، مسجد هم در فاصله کمی از آن وجود دارد - پیش‌را در یک کفش کند و به جای تلاش برای

سیگنال بازارها

در شرایط تهدید خارجی

سطح دو میلیون و ۲۰۷ هزار و ۹۷۰ واحدی قرار گرفت. این در حالی است که در آن سوی بازار، دلار، پروتق بود؛ به طوری که قیمت آن بار دیگر افزایش چشمگیری یافت که به تبع آن شاهد افزایش قیمت در سکه و طلا نیز بودیم. البته افزایش قیمت طلا مختص به بازارهای داخلی نیست و گفته می‌شود که در کمتر از یک ماه اخیر رشد ۱۲ درصدی داشته است.

ریش بورس به دلیل دخالت دولت است نه مسائل نظامی

فردین آقابرگی، کارشناس بازار سرمایه در واکنش به ریزش بورس و مسئولیت دولت در قبال این شرایط، به هم‌میهن گفت: «از دو ماه گذشته مشخص بود که بورس با ریزش مواجه خواهد بود و ریزش مجدد روز گذشته آن نیز

قابل پیش‌بینی بود. با این حال دلایل اصلی بی‌اعتمادی و بیش‌وکنشی سهامداران خرد و ذی‌نفعان بازار نسبت به مسائلی نظامی، یک‌تاری و یک‌سویه‌نگری یکی از بازیگران بازار سهام یعنی دولت است. در چند سال گذشته وقایع مشابهی داشتیم؛ برای نمونه در زمان ترور سردار سلیمانی نیز شاهد ریزش بازار سهام بودیم اما این رخداد موجب شد تنها در چند روز جو منفی بر بازار حکم باشد. «او ادامه داد: «یکی از بازیگران نشانه‌های اخذ تصمیمات ذی‌نفعانه در سال ۱۴۰۲ افزایش نرخ بهره بانکی به ۳۰ درصد، تصمیمات عجولانه درباره نرخ خوراک پتروشیمی‌ها و قیمت‌گذاری محصولات پالایشی است. متأسفانه دولت

گزارش دو

به ارشاد یا بازداشت مشغول شوند. در حال حاضر اجرای طرح سراسری نور مهمترین برنامه فرماندهی انتظامی هر استان است؛ به همین دلیل اطلاعاتیه‌های متعددی از سوی فرماندهی انتظامی هر استان منتشر شده است اما گویا اجرای این طرح برای برخی از استان‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار است؛ برای نمونه فرماندهی انتظامی گیلان در اقدامی فراتر از طرح نور از «رزمایش عفاف و حجاب» خبر داده است. سردار حسین پور، جانشین فرمانده انتظامی این استان درباره این رزمایش گفت: «این رزمایش با همکاری سپاه و بسیج برگزار می‌شود.» با توجه به این تصمیم این سوال جای طرح دارد که چرا در شرایط فعلی در عرصه بین‌الملل، باید یک نهاد نظامی به این موضوع ورود کند و رزمایش مشترک برگزار کند و مهمتر اینکه چرا باید تمام ظرفیت‌های موجود معطوف به مقوله حجاب شود؟ البته بر اساس اطلاع‌رسانی‌های صورت‌گرفته موضوع برخورد با افرادی که پوشش مناسب ندارند، تنها معطوف به خیابان‌ها و معابر شهری نیست و همچنان ناهنجاری اجتماعی در حوزه حجاب در خودرو و ممنوع است. بر اساس طرح نور، مقابله با این امر به‌خصوص در خودرو از دیروز ۲۵ فروردین ۱۴۰۳ وارد فاز جدیدی شد. بدین ترتیب مجازات آن همچنان ۳ مرحله دارد: مرحله اول، پیامک تذکر، مرحله دوم، توقیف سیستمی ۱۵ روزه و مرحله سوم، توقیف یک‌هفته‌ای در پارکینگ است.

هشدار رئیس پلیس پایتخت

عباسعلی محمدیان، رئیس پلیس پایتخت، هم‌زمان با آغاز مجدد گشت‌های ارشاد هشدار تندی به قانون‌شکنان داد و گفت: «مردم ایران به قانون‌مداری و رعایت قانون معروف هستند و فقط تعداد کمی از مردم نسبت به رعایت قانون بی‌توجهی می‌کنند. از امروز پلیس تهران و سایر استان‌ها به درخواست مردم مؤمن و متدین کشورمان و انتظاراتی که از جامعه اسلامی دارند، عمل کرده و با افرادی که ناهنجاری‌های اجتماعی مانند بی‌حجابی را ترویج می‌دهند، برخورد می‌کنند. افرادی که به هشدارهای قبلی پلیس توجه نکردند، از امروز به‌صورت ویژه در سطح شهر مورد تذکر قرار می‌گیرند و نسبت به آنها اقدام قانونی انجام

سایه تنش پرنگ تر شد

توقیف کشتی اسرائیلی در هرمز / لابی در تل‌آویو / تعطیل سفارتخانه‌ها در تهران

کشتی با پرچم این کشور و مرتبط با رژیم صهیونیستی در خلیج فارس توسط سپاه پاسداران با مقامات ایران در ارتباط است و گزارشی از حضور شهروندان پرتغالی بر عرشه این کشتی، چه در میان خدمه و چه فرماندهی آن دریافت نشده است.»

واکنش به توقیف کشتی

در واکنش به این اقدام ایران، ارتش اسرائیل با صدور بیانیه‌ای نسبت به توقیف این کشتی توسط تفنگداران دریایی سپاه واکنش نشان داد. در بیانیه ارتش اسرائیل آمده است: «ایران عواقب تشدید اوضاع را متحمل خواهد شد. ما در حالت هوشیاری بالایی قرار داریم و آمادگی خود را برای محافظت از اسرائیل در برابر حمله ایران افزایش داده‌ایم. ما برای همه سناریوهای آماده هستیم و برای محافظت از اسرائیلی‌ها اقدامات لازم را با متحدان خود انجام خواهیم داد.» «ایسرائیل کانس» وزیر امور خارجه رژیم صهیونیستی در پی توقیف یک کشتی مرتبط با این رژیم توسط نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس، ایران را به «زدی دریایی» متهم کرده و مدعی شد که این عملیات «ناقص قوانین بین‌المللی»

گروه خبر: درگیری احتمالی ایران و اسرائیل بر اقتصاد ایران سایه انداخته است؛ به طوری که بازارهای مالی و سرمایه‌ای متأثر از آن با فراز و فرود مواجه شده‌اند و در این میان نیز دولت قادر به مهار بازارها نیست زیرا از همان ابتدا گویی عنان اقتصاد از یزد اختیار مسئولان آن خارج بوده و شرایط کنونی آن موجب شده تا بار دیگر انفعال دولت در این حوزه بیش از همیشه نمایان شود. در این فضا ارزش ذاتی بازارهای سرمایه‌ای کاهش و بازارهای مالی نیز با حضور دلان رونق می‌یابد. به همین دلیل است که روز گذشته بار دیگر شاهد ریزش بورس و افزایش قیمت دلار، سکه و طلا بودیم اما نکته مهم اینجاست که دولت در مواجهه با شرایط ایجادشده در حوزه اقتصادی برنامه متناسب با بحران ایجادشده را ندارد؛ از این رو در صورتی که سیاست در حوزه بین‌الملل مشخص نشود، وضعیت در بازارهای مالی و سرمایه‌ای فریجت خواهد شد. روز گذشته یکی دیگر از روزهای سیاه بازار سرمایه بود زیرا در این روز ۱۷۰۰ میلیارد تومان پول حقیقی از بازار و ۹۹۴ میلیارد تومان پول حقیقی از صندوق‌های درآمد ثابت خارج شد. خروج پول حقیقی در این روز رکورد هفت‌ماه‌عاملاتی اخیر را شکست که نشانه مثبتی برای بازار محسوب نمی‌شود. ۶۰ درصد از نمادهای بازار در جریان معاملات روز شنبه، بیش از چهار درصد منفی در روز جاری متحمل شدند. همچنین ۹۰ نماد پس از بازگشایی معاملات به صف فروش نشستند. همچنین در این روز ارزش دلاری بازار سرمایه نیز کاهش ۴ میلیارد دلاری را به ثبت رساند. بدین ترتیب در پایان معاملات اولین روز کاری هفته جاری بورس با افت ۲/۳۸ درصدی، در

آغاز طرح سراسری نور گشت برگشت

محسن صالحی‌خواه
گزارشگر هم‌میهن

روز گذشته عملیات جدید مقابله با بی‌حجابی با عنوان «(طرح سراسری نور» توسط نیروی انتظامی اجرا شد. این عملیات به‌نوعی بازگشت چندباره گشت ارشاد گذشته بود با این تفاوت که این بار مجریان، اجرای نوعی رزمایش حجاب را به نمایش گذاشتند و با تمام امکانات به میدان آمده‌اند. البته از آنجا که هنوز لایحه حجاب به تأیید شورای نگهبان نرسیده است، کماکان هرگونه اقدام از سوی مجریان، مجرای قانونی ندارد.

بالاخره روز موعود یعنی ۲۵ فروردین ماه فرا رسید و بار دیگر حجاب به‌عنوان اولویت اصلی تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران در رأس امور قرار گرفت. اگر تا پیش از مرگ مهسا امینی، ون‌های گشت امنیت اخلاقی به‌طور پراکنده در پایتخت و برخی شهرهای دیگر فعال بودند، این بار رویکرد عملیاتی تفاوت کرده است؛ به طوری که در تمام سال‌هایی که گشت ارشاد در خیابان‌ها حضور داشت، همواره یک ون و یک خودروی انتظامی در نقاط مأموریت مستقر می‌شدند اما تصاویر و اخباری که روز گذشته از آغاز طرح در تهران منتشر شد، نشان‌دهنده حضور پرتعداد نیروی انتظامی با اکیپ‌های موتورسوار، ون‌های سفیدرنگ، خودروهای سواری و وانت بوده است. البته این حضور پرتعداد با توجه به اینکه امکان درگیری یا تنش در اجرای این عملیات وجود دارد، می‌تواند یک مانور اقتدار در آغاز کار باشد و در نهایت دوباره ون‌ها به همراه یک خودروی انتظامی